

FYNSKE AARBØGER

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

III₃

I KOMMISSION I HEMPESKE BOGHANDEL

ODENSE 1949

INDHOLD

	Side
<i>M. Eriksen</i> : Bregninge-Søby Skolehistorie II	389
<i>Chr. Behrendt</i> : Borgmester Hans Nielsen Bangs Gaard i Middelfart og dens senere Ejere	328
Foreningsmeddelelser	IX

★

Manuskripter, der ønskes optaget i Årbogen, bedes sendt til adjunkt Aa. Fasmer Blomberg, gartnerboligen, Langesø, til hvem også henvendelser i redaktionelle anliggender samt Årbøger og andre skrifter, der sendes til Historisk Samsfund, bedes adresseret.

FYNSKE AARBØGER

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

III

ODENSE 1947—1949

FORENINGSMEDDELELSER

Samfundets sommerudflugt fandt sted søndag den 13. juni 1948 og gik denne gang til Vestfyn. I udflugten, der begunstigedes af det skønneste sommervejr, deltog ca. 300 medlemmer. Man samledes ved 11-tiden ved Krængstrup. Formanden holdt her foredrag og gav en oversigt over slottets bygningshistorie og dets ejere gennem tiderne. Med næststående gæstfrihed gav grevinde *Rantzau* deltagerne lejlighed til at bese slottet indvendig. Efter besøget på Krængstrup kørtes til Assens, hvor den medbragte frokost blev nydt i Skovpavillonen. Efter frokosten samledes man i kirken, hvor lokalhistorikeren, lærer *Kjærbye*, gav en udmærket oversigt over kirkens historie og nævnte de vigtigste led af bybilledet. Derefter foreviste lærer *Kjærbye* kirken og var bagefter en kyndig vejleder af byvandringen. Senere kørtes til Brahesborg, hvor Samfundets sekretær gjorde rede for gårdens historie. Den samme gæstfrihed mødte medlemmerne på Brahesborg som på Krængstrup, idet kammerherre *Treschow* også gav adgang til at komme indenfor. Samfundet beder grevinde *Rantzau* og kammerherre *Treschow* modtage en tak for den snukke modtagelse. Ligeledes bringes en tak til overbibliotekar *Holck* og lærer *Kjærbye* for det udmærkede arrangement i Assens.

Den 26. marts 1949 kl. 15 afholdtes generalforsamling i Møntergårdens kirkesal i Odense. Politimester *Woll*, Kerteminde, valgtes til dirigent.

Formanden aflagde dernæst beretning. Samfundet havde til udgivelse af en bog om Vends herreds folkemål ydet 500 kr. Præmien for prisafhandlingen „Valgene paa Fyn 1848 til den grundlovgivende Rigsforsamling“, 500 kr., var blevet tildelt stud. mag. *Sigismund Nielsen*. Årbogen for 1949 ville blive noget mindre, trykkeomkostningerne var steget, og Samfundets kassebeholdning udviste en betydelig tilbagegang. Hvis Samfundet skal løse sine opgaver, må medlemstallet føres. Formanden takkede Odense, Kerteminde og Assens kommuner for deres støtte til foreningens arbejde. Der var indkommet ca. 20 besvarelser vedrørende forholdene i de fynske sogne under besættelsen. Sommermødet var fastlagt til den 26. maj og skulle i år gå til Østfyn med besøg på Sanderumgård, Rønningesøgård, Rønninge kirke og Juulsberg. Efter formandens beretning takkede redaktør *Carl Westergaard* for Årbogen 1948 og fremhævede særlig prisafhandlingen, han ønskede at bevare de store bogstaver og slog til lyd for rejsning af et synligt minde om folkets mænd for 100 år siden her på Fyn. Forfatteren *Olaf Andersen*, Tommerup, imødegik redaktør Westergaards udtalelse angående de små bogstaver. Forfatterne af Årbogens artikler måtte være fritstillede.

Kassereren, revisor *Larsen*, aflagde regnskabet, der balancerede med 14.726 kr. og sluttede med en kassebeholdning på 1243 kr.

Til repræsentantskabet genvalgtes læge *Ehlert*, Bogense, gårdejer *Svend Frederiksen*, Asum, Revisor *L. Larsen*, Odense, museumsdirektør *Svend Larsen*, Odense, politimester *V. Woll*, Kerteminde, arkivar *Seesten*, Odense, landsarkivar, dr. phil. *Poul Bagge*, Odense, og gårdejer *H. P. Hansen*, Eskildstrup pr. Pederstrup. I stedet for højskolelærer *Anton Mikkelsen* og branddirektør *Béhrendt*, der ikke ønskede

genvalg, valgtes friskolelærer *Garnæs Petersen*, Refsvindinge, og politimester *Beckett*, Middelfart. Revisorerne, kontorchef *Jepsen*, Odense, og førstelærer *Rasmussen*, Frørup, genvalgtes, ligeså revisorsuppleanten, sagfører, cand. juris *Axel Ernst*, Odense.

Efter generalforsamlingen holdt landsarkivar, dr. phil. *Poul Bagge* et overordentlig fængslende og klart foredrag om junigrundloven og dens forudsætninger. Foredraget var præget af forfatterens fortrolighed med emnet og gennemlyst af nye synspunkter. Bruddet i 1848—49 blev fremkaldt ved samarbejde af en liberal, en national og en social bevægelse. Endnu i januar 1848 var stemningen for almindelig valgret ikke meget udbredt, men allerede i marts slog den igennem og blev sejrende ud fra meget forskellige motiver. — Efter foredraget samledes repræsentantskabet og genvalgtes forretningsudvalget. I stedet for højskolclærer *Anton Mikkelsen*, der er flyttet fra Fyn, valgtes friskolelærer *Garnæs Petersen*, Refsvindinge.

H. Berner Schilden Holsten

Ved Salg til Medlemmerne af de ældre Aarbøger m. v. gælder indtil videre følgende Priser (Henvendelse til Sekretæren, Adjunkt Blomberg, Gartnerboligen, Langesø):

HISTORISK AARBOG FOR ODENSE OG ASSENS AMTER

- Aarvog 1913—14, 1916, 1920—21: 5 Kr. pr. Stk., for saa vidt Eksemplarer havcs (udsolgt i Boghandelen).
 Aarvog 1915, 1918—19, 1922—34, 1936—38, i alt 18 Hæfter: 10 Kr., enkelte Hæfter 1 Kr. (Bogladepris pr. Hæfte 2 Kr.).
 Registerhæfte til Aarvog 1913—25: 50 Øre (Bogladepris 1 Kr.).
 Maaløe: Assens gennem 700 Aar: 5 Kr. (Bogladepris Kr. 7,50).
 Jacob Madsens Visitatsbog, i Hæfter: 2 Kr., enkelte Hæfter: 50 Øre (Bogladepris henholdsvis Kr. 3,00, Kr. 1,00).

HISTORISK SAMFUND FOR SVENDBORG AMT

- Aarvog 1915—16: 5 Kr. pr. Stk., for saa vidt Eksemplarer havcs (udsolgt i Boghandelen).
 Aarvog 1913, 1917, 1919—37, i alt 18 Hæfter: 10 Kr., enkelte Hæfter 1 Kr. (Bogladepris 2 Kr. pr. Hæfte).
 Den Reventlowske Skole i 150 Aar: 3 Kr. (udsolgt i Boghandelen).
 Ejnar Pedersen: Friderich Bagger til Julskov: 1 Kr. (Bogladepris 2 Kr.).
 Albert Thomsen: Avnslev-Bovense Sognes Historie I (Særtryk af Svendborg Amt, diverse Aargange): 1 Kr. (Bogladepris 2 Kr.).
 Løgstrup: Danmarks ældste Præstegaard (Særtryk af Svendborg Amt): 1 Kr. (Bogladepris 2 Kr.).
 Fabricius: Gislev Kirke (Særtryk af Svendborg Amt): 1 Kr. (Bogladepris 2 Kr.).

HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

- Fynske Aarbøger 1939—41: 3 Kr. pr. Aargang (Bogladepris 4,50 Kr.).
 — — 1942, 1944—45: 3,50 Kr. (Bogladepris 5 Kr.).
 — — 1946—48: 4 Kr. (Bogladepris 5,50 Kr.).
 Balslev: Fra fynske Præstegaarde: Kr. 3,50 (Bogladepris 5 Kr.).
 Danmarks Riges Breve, Amtsudgaven for Fyen og Lolland-Falster, II 1—3: 1 Kr. pr. Hæfte (ikke i Boghandelen).
 Blatt: Under vor Haand og Segl: 50 Øre.
 C. A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve. 1. Hæfte 1250—1305: 50 Øre.

REPRÆSENTANTSKABETS MEDLEMMER

Ahlefeldt-Laurvig-Bille, Gregers, greve, Fjellebro.
 Bagge, Povl, landsarkivar, dr. phil., Odense.
 Beckett, Th., politimester, Middelfart.
 Berner Schilden Holsten, H., lensbaron, Langesø.
 Blomberg, A. F., adjunkt, Langesø.
 Brandt, H., cand. pharm., Faaborg.
 Dincsen, A., Gårdejer, Bukkerup pr. Glaushjerg.
 Ehlert, Knud, læge, Bogense.
 Frederiksen, Svend, gårdejer, Aasum pr. Odense.
 Hansen, Chr., gårdejer, Aarslev.
 Hansen, Chr., fhv. forpagter, Odense.
 Hansen, H. P., gårdejer, Eskildstrup pr. Pederstrup.
 Hansen, Philip, dyrlæge, Fruens Bøge.
 Holck, J., overbibliotekar, Assens.
 Høirup, J., stadsskoleinspektør, Nyborg.
 Kiilsgaard, Chr., tandlæge, Rudkøbing.
 Kristensen, Anders, førstelærer, Risc.
 Larsen, L., statsaut. revisor, Odense.
 Larsen, Svend, museumsdirektør, Odense.
 Marcussen, Ove, museumsinspektør, Svendborg.
 Olsen, P. R., lærer, Salby-Torup pr. Møsinge.
 Petersen Garnæs, friskolelærer, Refsvindinge.
 Priiholm, K., statshusmand, Gyldenmose (Taasinge) pr. Svendborg.
 Rud, Gunn, sognerådsformand, Horne.
 Seesten, arkivar, Odense.
 Woll, V., fhv. politimester, Kerteminde.

FORRETNINGSUDVALGET

Lensbaron Berner Schilden Holsten, Langesø, formand.
 Stadsskoleinspektør Høirup, Nyborg, næstformand.
 Revisor L. Larsen, Odense, kasserer.
 Adjunkt Blomberg, Langesø, sekretær.
 Gårdejer H. P. Hansen, Eskildstrup
 pr. Pederstrup.
 Friskolelærer Garnæs Petersen,
 Refsvindinge.
 Landsarkivar, dr. phil. Povl Bagge,
 Odense.

} Medlemmer af
 skriftudvalget.

I følge paragraf 2 i lov om naturfredning nr. 140 af 7. juni 1937 er alle jordfaste fortidsminder såsom gravhøje, gravpladser, stendysser og bautastene, voldsteder o. lign., gamle befæstningsanlæg samt ruiner fredet; der kan af fredningsnævnene træffes bestemmelse om, at der inden for en omkreds af 100 m fra fortidsmindet ikke må opføres nogen bygning, foretages beplantning eller anden foranstaltning uden særlig godkendelse.

I den anledning anmodes Samfundets medlemmer om at have deres opmærksomhed henvendt herpå og gøre deres til, at fortidsminderne bevares på sømmelig måde, og såfremt dette ikke er tilfældet, da straks give meddelelse herom til formændene for fredningsnævnene i Odense, Assens og Svendborg amter, civildommer *Ringberg*, Odense, Dommer *Klingenberg*, Assens, og Dommer *Waage Jensen*, Fåborg.

★

Forretningsudvalget henstiller indtrængende til medlemmerne at skaffe nye medlemmer. I betragtning af, hvor meget der gives for årskontingentet 4 kr., skulle hvert medlem nemt kunne skaffe mindst eet nyt medlem.

For Medlemmerne gælder indtil videre følgende Prisnedsættelser:

Christine Reimer: Nordfynsk Bondeliv i Mands Minde I-V: 8 Kr. (Bogladepris 20 Kr.). Henvendelse til Adjunkt Blomberg, Gartnerboligen, Langesø.

E. Kroman: Skriftens Historie i Danmark fra Reformationen til Nutiden: Favorpris Kr. 4,50 (Bogladepris 6 Kr.).

Danmarks Riges Breve kan faas for 8 Kr. pr. Bind (Bogladepris: 12 Kr.) ved Henvendelse til: Det danske Sprog- og Litteraturselskab, V. Boulevard 44, København V.

Dr. Hjelholts Skriftprover fra Tiden efter Reformationen til Midten af det 19. Aarhundrede. Favorpris Kr. 6,80 (Bogladepris Kr. 8,50).

Nygård: Anvisning til at drive historisk-topografiske Studier. Kr. 0,75.

Kromans, Nygårds og Hjelholts Bog, der er udgivet af Dansk historisk Fællesforening, faas portofrit tilsendt efter Indbetaling af Favorprisen paa Postgiro-konto 86264, Fortid og Nutid, Landsarkivet, Viborg.

Ved Henvendelse til Sekretæren, Adjunkt Blomberg, Gartnerboligen, Langesø, kan Medlemmerne tegne Subskription paa *Fru Nationalmuseets Arbejdsmark* til reduceret Pris (ca. 25 pCt. under Bogladeprisen).

Ligeledes kan Medlemmerne ved Henvendelse til Landsarkivar Hvidtfeldt, Viborg, tegne Subskription paa det af Dansk historisk Fællesforening udgivne Tidsskrift *Fortid og Nutid* for 6 Kr. + Portopenge (Bogladepris 10 Kr.).

Nogle Eksemplarer af *Vends Herreds Folkemaal* kan faas til Favorprisen Kr. 5 (Bogladepris Kr. 10) hos Sekretæren.

★

Medlemmerne kan subscribere paa *andre historiske Amtssamfunds Aarbøger* til nedsat Pris. Man henvender sig til det paagældende Amtssamfunds Kasserer eller til vor Sekretær.

★

Medlemmer af de lokalhistoriske Samfund kan subscribere paa det store Værk *Danmarks Kirker*, som Nationalmuseet udgiver paa Gads Forlag, for ca. $\frac{1}{2}$ af Bogladeprisen. Hvert enkelt Amt kan faas særskilt. Under Udgivelse er Maribo Amt.

H I S T O R I S K S A M F U N D F O R F Y N S S T I F T

REGNSKAB FOR ÅRET 1948

INDTÆGTER		UDGIFTER	
Kontant beholdning	5.375,95	Bogtrykkeri og klichéfabrik	8.170,60
Tilskud fra staten	400,00	Foredrag og forfatterhonorar	1.558,00
— - Odense kommune	500,00	Prisopgave	500,00
— - Kerteminde —	100,00	Tilskud til Vends Herred Folkemål	500,00
— - Assens —	25,00	Dansk historisk fællesforening	137,04
Indvundne renter	74,32	Porto, fragt, konvolutter m. m.	1.687,67
Salg af gamle årbøger	311,80	Forsikringer	43,00
Kontingenter	7.939,70	Annoncer	12,75
		Udgifter ved generalforsamling	255,97
		— - sommerudflugt	253,72
		Sekretærens udlæg til porto, telefon m. m.	93,79
		Diverse	270,28
		Beholdning	1.243,95
	Kr. 14.726,77		Kr. 14.726,77

Odense, den 1. marts 1949.

L. LARSEN

Foranstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne, som vi har revideret.
Beholdningerne er os foreviste.

Odense, den 1. marts 1949.

H. RASMUSSEN

O. F. JEPSEN